

Det femte og det sjette bud

Samling 12, Økt 2, Punkt 1

I mini-filmen (Godshare, episode 12) «Budene» snakker ungdommene litt løst om hva de synes om budene og om hvor viktige de er i dag. Det kommer kanskje en ny versjon av akkurat denne filmen etter hvert. Innholdet, eller fokuset, ble litt annerledes enn planlagt, men vi kan fremdeles ta utgangspunkt i det de snakker om, og bruke dette inn mot det femte og sjette bud.

Husker dere nå disse to budene?

5 - Du skal ikke slå i hjel.

6 - Du skal ikke bryte ekteskapet.

Tidligere har dere kanskje kommet frem til at faktisk alle budene er relevante for oss i dag, men det hender nok vi har formulert budene annerledes (*lover og regler i samfunnet*), eller at vi er vant til å tenke på (*det hvert av budene ber oss om å gjøre eller ikke gjøre*) på en litt annen måte.

REFLEKSSJONSSPØRSMÅL ETTER AT DERE HAR SETT MINI-FILMEN:

- 1) Den katolske kirke mener at det femte bud også gjelder abort.

-Hvilke tanker har dere om dette?

-Hva tenker dere er utfordrende med dette i dagens samfunn?

Se gjerne mini-dokumentaren «I stedet for abort»

(fra blilys.no/katolsk.no):

[\(959\) I stedet for abort - YouTube](#)

- 2) Det sjette bud kan best oppsummeres slik: **Seksuallivet tilhører ekteskapet.**

På den tiden dine besteforeldre og oldeforeldre levde, og i alle århundrene helt ned til kristendommens begynnelse, ser vi at alle giftet seg. Sex var (og er) noe man foretar seg når man hadde valgt å dele livet sitt med en annen. Før (og etter) Jesu tid var det også slik for jødene. Det var ingen som bare flyttet sammen eller ble sammen og hadde sex med hverandre. Vi tenker ofte at det er gammeldags å gjøre slikt. Det sekulariserte (ikke-religiøse) samfunnet vi lever i legger jo opp til at det er vanlig å ha sex når man vil og med hvem man så fremt man har nådd den seksuelle lavalderen.

Kanskje er det samfunnet som har misforstått eller rett og slett oversett noe viktig her-?

Se gjerne Y → # 407, 408 og 424.

-Hvorfor tenker dere at Gud vil vi skal forstå ekteskapet på en slik måte?

-Hvilke konsekvenser får det når et ekteskap går i stykker? (F.eks.: Hvem lider?)

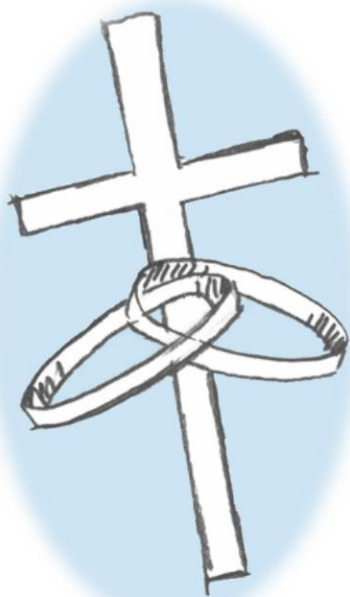
-Kan man gifte seg på nytt (med en annen) i Den katolske kirke hvis man har vært igjennom et ekteskapsbrudd?

(Veiledende/fasitsvar kommer etter hvert i dette dokumentet.)

Det sjette bud - Samling 12, Økt 2, Punkt 2

Hvis dere i 8.klasse snakket om ekteskapet i forbindelse med ekteskapssakramentet, så repeter gjerne noe av dette (Samling 5, Økt 2).

La oss «dig deeper»: Vår unike verdi

I **YOUCAT Konfirmant**, kap. 5 sidene 42 og 43, står det om mennesker som har ofret sitt liv for andre. Med andre ord gir de avkall på en del av seg selv, eller hele seg, for å gi dette til noen andre.

Slik er det med ekteskapet også. Slik er det i hvert fall ment å være. I vårt moderne samfunn tenker vi at det er en frihet å få lov til å ha sex med hvem man vil, til å flytte sammen med hvem man vil, og så flytte fram dem når det ikke går lenger. Dette er en omvendt forståelse av frihet. Tenkt deg heller at noen var villige til å ofre sitt liv for deg, og kun ha sex med deg. Dette betyr ikke at denne aldri kommer til å være forelska i noen andre. Denne kan komme til å bli fristet til å ha sex med andre mange ganger i livet, men velger å gi det opp. Denne må med andre ord ofre ganske mye av seg selv, fordi denne mener **du** er verdt det.

Frihet til å velge akkurat det man vil er ikke alltid det beste ...

La oss si du har bestemt deg for at du skal spise absolutt alt du har lyst på uansett hvor usunt det er. En god stund kan det gå veldig bra. Du lever godt og er utrolig fornøyd med alt det fantastiske gode du spiser. Kanskje bryr du deg heller ikke om hvor mye du spiser.

Hvordan tror du det går? Svaret er innlysende: Dette går i lengden ikke så bra. Snart blir du kvalm av alt det søte, feite, salte og usunne du spiser, du går opp i vekt og får dårlige kondis og dårlig helse. Så får du fort problemer med tennene også, for det blir lett for mye søte og syrlig ting.

Du prøver hardt å løse problemet, men det er ganske vanskelig nå når du har latt det gå så langt. Det blir lett slik at du får helseplager som du må leve med resten av livet. Slik er det med sex og samliv også. Det er man ofte lett kan få en mengde av hvis man bare ønsker det. I lengden kan det likevel gi deg utrolig mange problemer. På de neste sidene ser vi litt nærmere på dette.

La oss «dig deeper»...

Er det å vente med sex kun en kristen greie som er ulogisk i vår moderne verden?

- **Sex er noe av det mest intime vi har/gjør med et annet menneske.** Når du har sex, deler du altså noe av det beste du har ved deg selv med en annen. Hvorfor skal du sløse det bort på hvem som helst og ikke heller gi dette til en som du virkelig er glad i, en som du tenker fortjener å få dele dette med deg?? Og, hvis det er en person du virkelig er glad i og vil dele dette (sex) med, så ønsker du vel ikke at dette (forholdet) skal ta slutt med det første, men heller kanskje vare så lenge som mulig-?
- **Sex er knyttet til følelser.** Når vi får virkelig lyst på noen (blir forelska og/eller får lyst til å ha sex med dem), så blir vi som regel veldig glade. Motsatt: Hvis vi har hatt en sexpartner, og så går forholdet i stykker, da blir vi ofte skadet for livet. Her er det snakk om dype, dype emosjoner (følelser). Dette er ikke et par nye sko som du likte i noen uker, men så slutter å bruke. Her er det snakk om to mennesker som deler noe av det aller dyrebareste de har.
- **Sex kan føre til graviditet.** Hvis man blir gravid med en man egentlig ikke kunne tenke seg å leve sammen med, da er det mange som tenker at man helst bør ta abort. Livet som skapes – det lille menneskefrøet - er verdens største ingeniørkunst. Skal du virkelig kaste bort dette bare fordi du ikke greide å planlegge livet ditt bedre. Du har vært et slikt menneskefrø. Skulle noen abortert bort deg bare fordi de gjorde noen slike tankeløse valg-?
- **Å velge bort abort:** Hvis en jente eller kvinne velger å gå igjennom med svangerskapet, selv om det hverken var planlagt eller ønsket, hvordan skal man da forklare det til det barnet man har fått? Hvordan vil det barnet oppleve å vokse opp uten foreldre som egentlig bryr seg om hverandre; de var kun interessert i å ha sex sammen i en periode, eller kanskje var det bare en «one-night stand»? Forskning viser at utvikling barns identitet er sterkt påvirket av hvordan de opplever sitt forhold til sine biologiske foreldre.

Sex er med andre ord knyttet opp mot så mange ting.

MEN, stopp litt nå !!!

Kan man i det hele tatt sammenligne det å ha sex med det å spise for mye??? 🤔

SVARET: Både ja og nei!

Vi skjønner at det ikke bra å både spise for mye og å spise usunt. Men, vi har vanskeligere for å forstå at det å utsette oss selv for en slik følelsmessig berg-og-dalbane, som det å gå inn og ut av seksuelle forhold uten å binde seg til noen, faktisk er fryktelig skadelig for vår psykiske helse.

Psyken, Kristendommen, sjela og sex

Vår psyke er våre indre følelser. En person som kan se ut til å leve det perfekte liv der både økonomi, venner, skole/arbeide, m.m. ser ut til være helt vellykket, kan likevel ha det helt fryktelig med seg selv på innsiden.

Nå er ikke psykisk helse noe vi nødvendigvis kan styre, men vi kan i hvert prøve å unngå å ta valg som påvirker den psykiske helsen på en negativ måte. Da må vi med andre ord ta valg som tar hensyn til vår **verdi** som mennesker. Mange mennesker blir f.eks. totalt ødelagte etter at kjærlighetsforhold og/eller ekteskap har gått i oppløsning. Veldig ofte kunne de tatt helt andre valg og resultatet kunne vært noe helt annet.

Gud har ikke bare skapt den fysiske kroppen vår, men har skapt noe vi kaller

sjel. Noen knytter følelsene, altså psyken vår, til sjela, men det er ikke helt riktig det heller. Sjela vår er på en måte vår forbindelse med Gud.

I en barnepreken fortalte en gang pater Claes Tande følgende om sjela vår og om dette med synd:

Sjela vår er som et hvitt ark (p Claes holdt arket opp foran brystkassa og viste barna). Den hvite fargen representerer himmelen, der det ikke er noe ond eller fælt. Når vi fødes er arket akkurat slik, rent og hvitt og helt uten synd. (Så tok p Claes frem en kullstift/tjukk tusj). Etter hvert som vi vokser til blir vi fristet til å gjøre ting som hverken er bra for oss selv eller for andre rundt oss. For hver gang vi synder får sjela vår noen skraper og merker (p Claes tegner streker og kruseduller på det hvite arket). Noen synder er ikke så store (han tegner noen små, nesten usynlige streker og prikker), mens andre igjen kan føre til langvarige skader for både oss og andre, og dermed skader det vårt forhold til Gud. Sjela vår blir nemlig svært ødelagt når vi begår alvorlige synder (han tegner tjukke og lange streker og merker på arket).

Heldigvis er det slik at vi alltid kan be om tilgivelse. Hvis vi virkelig angrer det vi har gjort, hjelper Gud oss å fjerne disse syndene (p Claes tar opp en liten vaskebørste og later som han vasker bort noen av merkene på arket). Det er derfor det er så viktig at vi både ber andre om tilgivelse og at vi skriver jevnlig.

Når vi dør, har vi nok ikke greid å bli kvitt absolutt alle merkene på sjela vår. Det er derfor vi kommer til Skjærsilden. Der hjelper Gud oss å forstå de syndene vi har begått, og vi får mulighet til å angre og å be om tilgivelse nok en gang. Skjærsilden er som en reise mot himmelen, mot Guds evige rike. Jo renere sjela vår blir, jo nærmere himmelens port kommer vi.

Er ekteskapet virkelig så viktig at det trenger et eget bud?

Gud har sett hvordan menneskene så lett misforstår dette med **kjærlighet og sex**, og han har sett hvordan vi lider når vi bryter opp forhold (ekteskapet). Han har sett hvor ille det så lett går når vi tror at sex kan tas ut av kontekst. Det å spise for mye skjønner vi lettere, fordi vi så fort ser de skremmende konsekvensene av å ikke spise riktig.

Da Gud skapte oss mennesker, ga han oss en fantastisk gave, nemlig sex. Ikke bare har vi mulighet til å skape nytt liv her, men det er jo noe fantastisk i seg selv. Gaven er ikke ment å være noe vi sløser med, og heller ikke noe vi holder for oss selv. Det er en gave som må deles med en annen. Alt som må deles krever noe av begge parter. Av og til må vi ofre ganske mye av oss selv for at et forhold skal fungere. Når det da kommer barn inn i bildet har vi fått et nytt ansvar, et ansvar vi deler sammen med den vi elsker. Her må begge to (de som elsker hverandre) gi avkall på enda mer av seg selv for at familien skal fungere.

Når det oppstår problemer i et forhold, da må man jobbe med det slik at det blir bra igjen, selv om dette kan være veldig tøft til tider. Hver gang vi har problemer som vi ikke prøver å løse i livene våre, er det ikke en person vi har problemer med (vår ektefelle eller partner), det er også noe som skaper problemer for oss selv; det gir oss et dypt merke på sjela vår.

Så altfor ofte velger folk å gå fra den man trodde man elsket, fordi man ikke prøvde eller orket å fikse problemene som har oppstått. Det er i disse situasjonene man kan bli fristet til å få en kvikk-fiks på problemene sine, ved å inngå et forhold med noen andre. Man tror så lett at rusen man får ved å ha sex med noen, overdøver den smerten man har opplevd med den man kanskje var gift med. Men, denne rusen er ikke evigvarende. Den er akkurat som et narkotisk stoff som kun har gitt deg et tilleggsproblem (se lista på side 3).

Det å gifte seg handler om flere ting. Det handler like mye om å få noe som å gi noe. At sex hører ekteskapet til er egentlig like logisk som at jorda går rundt sola, men for de som ikke tar seg tid til å se det større bildet, kan man lett bli blendet av sin seksuelle drift, og rett og slett lure seg selv til å tro at sex er en forbruksvare. Så oppdager man noe for sent at det ikke handlet om hva du hadde rett til å gjøre, men hva du faktisk glemte å ta vare på.

Din seksualitet er en del av din verdi. Den er en investering, ikke lommepenger. Bruker du til stadighet denne investeringen din blir du fattig på innsiden. Du vil merke det etter hvert på psyken din, og senere livet, når du virkelig begynner å tenke på ditt forhold til Gud og Alvoret som livet byr på, da vil du oppdaget disse merkene på sjela di, og oppdage hvor vanskelig det er å reparere disse. Det lar seg gjøre, men hadde det ikke vært flott om du kunne unngått det?

I YOUCAT Katekismen kan dere lese følgende steder om det 5. og det 6. bud: # 378 - 425

(Om en stund kommer det en Bibelressurs som også tar for seg disse to budene. Det vil også komme informasjon om tribunalet, informasjon om kroppens teologi.)